

A Mura Petesházánál lévő holtágának kísérleti térségében található a Mura folyó legtöbb fennmaradt morotvája. Az utóbbi években azonban romlani látszik ezek ökológiai állapota, ami veszélyezteti a térség biotikai sokszínűségét is.

A morotvákat leginkább az alábbiak veszélyeztetik:

- a térség hidrológiai jellemzőinek változásai megakadályozzák az új holtágak kialakulását és felgyorsítják a meglévők kiszáradását,
- a holtágak műltbéli helytelen kezelése (feltöltés, idegen fajok behozatala, parti növényzet irtása, létesítmények építése a parton...)

A WETMAN projekt keretén belül a morotvák és a teljes kísérleti térség ökológiai helyzetének javítását szolgáló tevékenységek megvalósítását tervezzük. A három kísérleti holtágon, a Nagy Parlagon, a Csikólegelön és a Murišán a következő tevékenységek valósulnak meg:

- a kísérleti térség állat- és növényvilágának jegyzékbe vétele,
- a túlbujánczott növényzet eltávolítása a kísérleti morotvákban,
- a kísérleti holtágak kedvező hidrológiai állapotának helyreállítása,
- az idegen fajoknak a holtágak biotikai sokszínűségére gyakorolt hatásának a csökkentése,
- a természetvédelmi célokhoz az ágazati gazdálkodási tervekbe történő bevonása,
- az érintettek, a helyi közösségek és a nyilvánosság felvilágosítása a holtágak és a biotikai sokszínűség jelentőségéről.

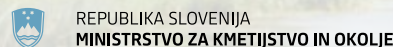
A projekt vezető partnere

Projektpartnerek:

A projekt támogatói:

Črnomelj Önkormányzata, Zreče Önkormányzata, Maribor Városi Önkormányzata, Slovenska Bistrica Önkormányzata, Slovenj Gradec Városi Önkormányzata és Lovrenc na Pohorju Önkormányzata.

Kiadó: Zavod RS za varstvo narave
Szöveg: Aleksander Koren, Mateja Nose Marolt
Rajzok: Samo Jenčič
Fotók: Matjaž Bedjanič, Aleksander Koren, Martin Vernik, a WETMAN projekt fotóarchívuma
Grafikai szerkesztés és nyomda: Birografika Bori
Példányszám: 1000 példány
2012 márciusa

www.wetman.si

A kiadvány „A szlovén édesvízi vizes élőhelyek védelme és működtetése - WETMAN» (LIFE 09NAT/SI/000374) című projekt keretén belül, az Európai Közösség LIFE+ pénzügyi eszköz támogatásával jelent meg. A szöveg nem szükségszerűen tükrözi az Európai Bizottság álláspontját.

A LIFE+ kimondottan környezetvédelmi EU-s pénzügyi keret, amelyből az EU környezetvédelmi politikájának, illetve az olyan projektek megvalósítását támogatják, amelyek hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez, illetve hozzáadott értéket teremtenek az EU tagállamok környezet- és természetvédelmében. A LIFE+ Természet a Natura 2000 területek élőhelyeinek és fajtáinak fennmaradásával foglalkozó projekteket támogatja.

További információk: <http://ec.europa.eu/environment/life/>

A MURA HOLTÁGAI Az élet gazdagsága

A projekt ismertetése:

A szlovén édesvízi vizes élőhelyek védelme és működtetése - WETMAN című projekt alapvető célja a Natura 2000 térséghez tartozó, hat vizes élőhely felújítása és állapotának javítása. Ezek a Pohorska barja, a Zelenci, a Mura holtágai Petesházánál, Planik térsége, Vrhe, valamint a Bela krajina térségében lévő három tóka (Gornji kal, Krivače és Kršeljivec).

A 2011. 2. 1-től 2015. 2. 1-ig folyó projekt az egyes kísérleti területeken megvalósuló környezetvédelmi tevékenységeket támogatja. A tevékenységek megvalósulásával, valamint a kísérleti területekkel való fenntartható gazdálkodással jelentősen hozzájárulunk a szlovéniai vizes élőhelyek megőrzéséhez. A WETMAN (LIFE 09NAT/SI/000374) projekt, az Európai Közösség LIFE+ pénzügyi eszköz támogatásával valósul meg.

A WETMAN projekt kísérleti térsége a Petesháza közelében lévő Mura holtágak, ahova a Mura alsó szakasza és ártere, valamint a szlovén-horvát-magyar hármastérség tartozik. A térségben még fennmaradtak az ártéri erdők és rétek, a Mura folyó, valamint a számos oldal- és holtága alkotta, parti kultúrtáj. Számos ritkaságszámba menő élőhely, valamint a ritka és védett fajták jelenléte miatt, a térség, Szlovénia legjelentősebb természetvédelmi területei közé tartozik. Külön kincset képeznek a Mura alsó szakasza térségében található morotvák. A WETMAN projekt tevékenységeinek célja a holtágak ökológiai állapotának javítása és a megfelelő gazdálkodás, valamint a vizes élőhelyek jelentőségével kapcsolatos megfelelő szemlélet elterjesztése és erősítése.

DOF2006: Forrás GURS

Vízi rucaöröm

Zöld acsa

Mocsári béka

A Mura folyó a legnagyobb, síksági folyónk. Az egykor erősen kanyargó folyó gyakran változtatta medrének vonalát, napjainkban azonban többnyire szabályozott, egyenes folyású, így elsődleges természetes állapotában csupán az alsó szakasza egyes térségeit csodálhatjuk meg. A folyó folyását és medrét alakító természeti folyamatok, a fennmaradt természeti társulások, az élőhelyek és fajták sokszínűsége miatt a térség kiemelt természetvédelmi jelentőséggel bír.

A Mura folyó és természeti környezetének megőrzésével kapcsolatos törekvések több évtizedre nyúlnak vissza. A térség természetvédelmi jelentősége az ökológiai szempontból fontos, Natura 2000 területek közé történő besorolásában, a természeti értékeiben, valamint a Mura Regionális Park létrehozását szolgáló kezdeményezésben is megnyilvánul. A térség az alakulóban lévő Mura-Dráva-Duna nemzetközi bioszféra rezervátum részét képezi.

A morotvák a síksági folyók jellegzetességei. Kialakulásuk, létezésük és eltűnésük a folyó természetes dinamikájával függ össze, ami a folyó folyamatos mederváltozásaiban nyilvánul meg.

A vízi rucaöröm egy úszó páfrány, amely Szlovéniában csak a Mura alsó szakasza térségében lévő néhány morotvában található meg.

A holtág kialakulásának ábrázolása

A holtág a főmeder vagy a folyó mellékágának kanyarulatából alakul ki. A folyó állandóan mossa a homorú partot (törőpart), szemben pedig homokpadokat rak le, így a kanyarulatok mind élesebbé válnak és a folyás irányába eltolódnak. A túlfejlődött kanyarulat „nyakát” egy erősebb áradat áttöri, a folyó új utat talál magának, a kanyarulatból pedig természetes holtág, morotva alakul ki.

Mellékágból akkor alakul ki holtág, ha megszakad a mellékág és a főmeder közötti tartós kapcsolat.

Az egyik veszélyeztetett szitakötő, a zöld acsa csak kevés holtágban érzi jól magát, ahol a szintén ritka és védett kolokán is előfordul. A zöld acsa csak Petesháza térségében található meg.

A holtág már kialakulásakor halálra van ítéelve. Az árvizek során lerakódott hordalék, a növények szerves maradvékainak leülepedése és a porrszecskék lerakódása lassan feltölti a morotva medrét. A holtágak kialakulásának és eltűnésének természetes folyamata több évtizedig eltarthat. Az emberi beavatkozások miatt csökkent a holtágak kialakulási esélye és fokozódik eltűnésüknek veszélye.

Noha a nevében hordozza az elmúlást, a Mura holtágai számos állat- és növényfaj valódi paradicsomát képezi.

A vízben nyüzsögnek a különböző rovarok, bogarak, rákok, vízi poloskák, csigák, piócák és egyéb apró lények. Közülük néhányan, mint például a szitakötők, amelyekből több mint 30 fajta található a Mura holtágaiban, felnőttkori életük egy részét a víz felett élik le.

A mocsári béka hímjének színe a tavaszi párzási időszakban halványkékre, égszínkékre változik.

A morotvákban számos halfajta, köztük a fokozottan veszélyeztetett, különleges lápi póc is megtalálható. A holtágakat legalább tíz kétéltűfajta használja ívóhelyként.

A holtágak adnak otthont a mocsári teknősnek, a vidrának és a hódoknak, számos madárfajta itt rak magának fészket.

Érdekes és gazdag a holtágak növényvilága is. Az egyes holtágak növényzeti állapota összefügg a vízellátottsággal, a víz mélységével és a napfény mértékével.

A holtágak jellegzetes növényei közé a fehér tündérrózsa, a vízitök, a békatutaj, a békaszőlő- és cickafarkfélék, a tócsagaz- és a békalencsefélék tartoznak.

A holtágakban úgyszintén megtalálhatók a ritka és védett növényfajták, mint az apró békalencse, a széleslevelű nyílfű, a kolokán, a rence, a virágkaca, és a vízi rucaöröm.

Muraerdő

Muraerdő

Muraerdő Muriša

Morotva kolokánnal